

Bijlagen

A. Verwerking aangenomen moties

Datum	Motie	Onderwerp	Motie is / wordt als volgt uitgevoerd	Eventuele financiële consequenties zijn / worden als volgt verwerkt in begroting
<i>Moties naar aanleiding van de algemene beschouwingen</i>				
03-02-2025	6M1	Wageningen in beweging	Het college gaat in een informatienota in op de verschillende elementen van de motie en op de wijze waarop het college deze in de Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 wil verwerken.	In de raadsinformatiebrief wordt ingegaan op de eventuele financiële consequenties en de verwerking daarvan.
<i>Overige aan de Kadernota: tussenevaluatie 2025 gerelateerde moties</i>				
16-12-2024	6M2	Culturele broedplaats in de MIA	In de Kadernota: tussenevaluatie 2025 stelt het college voor om wachtlijstproject 1.8 Cultuur-Broedplaats tot sleutelproject te benoemen. In het overzicht fysieke investeringen is een bedrag van € 1.000.000 voor investeringen in een broedplaats opgenomen.	In de Kadernota: tussenevaluatie 2025 stelt het college voor om de verkoopopbrengst van het gemeentelijke vastgoed aan de Wilhelminaweg 1 en 3, na aftrek van de directe kosten, toe te voegen aan de reserve Investeringsagenda ter dekking van het benodigde investeringsbedrag voor project 1.8 Cultuur-Broedplaats.
16-12-2024	6M5	Plan van aanpak Haverlanden 88	In februari 2025 hebben wij uw raad een informatienota gestuurd. De gemeente verhuurt het pand Haverlanden 88 aan de Kinderopvang Wageningen. Het gebouw is in slechte	Een precieze raming van de sloop/nieuwbouw moet nog gemaakt worden. Daarom is nog niet bekend wat de precieze financiële impact (in de vorm van jaarlijkse

			staat. In de visie 'Ontwikkelmogelijkheden kinderopvang Haverlanden' zijn 4 scenario's geschetst voor deze locatie. Het college kiest voor volledige sloop/nieuwbouw. Hiermee kan een pand worden gerealiseerd dat voldoet aan de huidige eisen en standaarden. De gemeente wil de locatie in eigendom houden en zelf ontwikkelen als kinderopvanglocatie. Een precieze raming moet nog gemaakt worden maar indicatief bedragen de investeringskosten circa € 4,3 miljoen exclusief btw. De huurinkomsten op basis van marktconforme huur zijn naar verwachting niet toereikend om de volledige ontwikkelkosten te dekken.	kapitaallasten) op de begroting zal zijn en vanaf welk jaar. Op het moment dat dit wel inzichtelijk is, zullen wij u een kredietaanvraag voorleggen voor het benodigde investeringsbedrag. Wel vragen wij via deze Kadernota tussenevaluatie 2025 een voorbereidingskrediet aan van € 150.000 voor de planvorming van de nieuwbouw Haverlanden 88. Bij een positief raadsbesluit worden de benodigde financiële middelen als budget voor planvorming verwerkt in de Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029. (Financieel kader 0.2.12)
--	--	--	--	--

B. Definities onvoorzien, onvermijdbaar, onuitstelbaar en nieuw beleid

Onvoorzien

Een in financiële zin ruimtevrage ontwikkeling of omstandigheid die past binnen bestaand beleid maar die niet is voorzien en waarvoor om die reden in de begroting geen budgetruimte is geraamd.

Bij 'onvoorzien' is er keuzevrijheid om wel of geen budgetruimte te creëren. De keuze wordt bepaald door politieke/bestuurlijke afwegingen en consistentie in beleid.

Onvermijdbaar

Een in financiële zin ruimtevrage ontwikkeling of omstandigheid die past binnen bestaand beleid maar waarvoor in de begroting geen budgetruimte is geraamd en waarbij de gemeente door een in- of externe verplichting deze ruimtevrage moet invullen.

Bij 'onvermijdbaar' is er geen keuzevrijheid: er moet budgetruimte worden gecreëerd. Wel kan er enige keuzevrijheid zijn ten aanzien van de omvang van de te creëren budgetruimte of de fasering

in de tijd. Die keuze wordt dan bepaald door politieke/bestuurlijke afwegingen en consistentie in beleid.

Onuitstelbaar

Een in financiële zin ruimtevragende ontwikkeling of omstandigheid die past binnen bestaand beleid maar waarvoor in de begroting geen budgetruimte is geraamd en waarbij de gemeente door een in- of externe factor deze ruimtevraag op korte termijn moet invullen.

Bij 'onuitstelbaar' is er geen keuzevrijheid: er moet budgetruimte worden gecreëerd en faseren in de tijd is niet mogelijk. Wel kan er enige keuzevrijheid zijn ten aanzien van de omvang van de te creëren budgetruimte. Die keuze wordt dan bepaald door politieke/bestuurlijke afwegingen en consistentie in beleid.

Nieuw beleid

*Een in financiële zin ruimtevragende beleidsontwikkeling die **niet** past binnen bestaand beleid en waarvoor in de begroting geen budgetruimte is geraamd.*

Als deze nieuwe beleidsontwikkeling voortvloeit uit een in- of externe *wens*, dan is er keuzevrijheid om wel of geen budgetruimte te creëren. De keuze wordt bepaald door politieke/bestuurlijke afwegingen.

Als deze nieuwe beleidsontwikkeling voortvloeit uit een in- of externe *verplichting*, dan is er geen keuzevrijheid: er moet budgetruimte worden gecreëerd. Mogelijk is er wel enige keuzevrijheid ten aanzien van de omvang van de te creëren budgetruimte en/of van de fasering in de tijd. Die keuze wordt dan bepaald door politieke/bestuurlijke afwegingen.

C. Overzicht overige onvoorziene, onvermijdbare, onuitstelbare en nieuwe beleidsontwikkelingen (ter informatie)

In het onderstaande overzicht melden wij een aantal onvoorziene, onvermijdbare, onuitstelbare of nieuwe beleidsontwikkelingen die wij zien, maar die op dit moment nog niet of onvoldoende uitgewerkt zijn of kunnen worden. Deze ontwikkelingen verwerken wij nog niet in de Begroting 2026 maar pas zodra deze inhoudelijk en financieel concreet genoeg zijn uitgewerkt. Mocht een genoemde ontwikkeling inhoudelijk en financieel toch concreet genoeg uitgewerkt zijn tussen het moment van deze kadernota en het opstellen van de begroting, dan zullen wij aan u voorleggen of we deze alsnog mogen verwerken in de Begroting 2026.

Domein	Nr.	Ontwikkeling	onvoorzien onvermijdbaar onuitstelbaar	nieuw
1. Sociaal	1.1	<i>Nieuwe reïntegratietaken</i> Toename gemeentelijke taken door nieuwe wetgeving rond Participatiewet	onvermijdbaar	---
	1.2	<i>Beschut werkplekken bij IW4</i> Borging van beschut werk -constructie bij sociaal werkbedrijf	onvermijdbaar	---
	1.3	<i>Doorontwikkelingen en monitoring inkomenszekerheid</i> Realisatie en monitoring van ontwikkelingen rond het Maatschappelijk Meedoen Budget	onvoorzien	---

	1.4	<i>Alleenverdienersproblematiek</i> Uitvoeren van de van Rijksweg opgedragen nadeelcompensatie alleenverdieners	onvermijdbaar	---
	1.5	<i>Vluchtelingenbeleid</i> Opstellen nieuw vluchtelingenbeleid met doelen voor vluchtelingenzaken	onvermijdbaar onuitstelbaar	---
	1.6	<i>Hervormingsagenda Jeugd</i> Ontwikkelen van een sterk lokaal team	onvermijdbaar	---
	1.7	<i>Actualiseren gemeentelijke beleidskaders en dienstverlening op (nieuwe) wet- en regelgeving met betrekking tot DIG, kansengelijkheid en anti-discriminatie</i> Aanpassen gemeentelijke beleidskaders aan nieuwe wet- en regelgeving	onvoorzien onvermijdbaar	---
	1.8	<i>Interne- en externe projecten diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid binnen gemeente Wageningen</i> Versterken van het diversiteits- en inclusiebeleid binnen de gemeentelijke organisatie	onvoorzien	---
2. Fysiek	2.1	<i>Oprichten Impact Fonds Wageningen</i> Ter ondersteuning van initiatieven die bijdragen aan de gemeenschapseconomie, sociale en circulaire economie	onvoorzien	---
	2.2	<i>Uitvoering Actieplan Toerisme en Recreatie</i> Budget voor de uitvoering van het actieplan in de jaren 2026 en volgende	onvoorzien	---
	2.3	<i>Ontwikkeling begraafplaats De Leeuwerenk</i> Renovatie van het Baarhuisje en vernieuwing van de huisvesting op de begraafplaats, inclusief technische maatregelen aula	onvoorzien	---
	2.4	<i>Duurzaamheids-meerjarenonderhoudsplannen</i> Structurele verhoging van het onderhoudsbudget ten behoeve van Duurzaamheids-meerjarenonderhoudsplannen (D-MJOP's)	onvermijdbaar	---
	2.5	<i>Ontwikkelingen stikstof</i> In het kader van ruimtelijke ontwikkelingen voldoen aan gewijzigde salderingseisen en	onvoorzien onvermijdbaar	---

		provinciale zoneringsmaatregelen rondom de Veluwe.		
	2.6	<i>Verduurzaming gemeentelijk vastgoed</i> Nemen van energiebesparingsmaatregelen en opwekken van zonne-energie op daken gemeentelijk vastgoed	onvoorzien	---
	2.7	<i>Verduurzaming gemeentelijk wagenpark</i> Elektrificering voertuigen en versnelling verduurzaming gemeentelijke mobiliteit door technische aanpassingen en/of gericht onderhoud	onvoorzien	---
3. Bestuur en Organisatie	3.1	<i>Voldoen aan verplichtingen voortvloeiend uit NIS2 Cybersecurity en Digital Decade</i> Aanvullende beveiligingsmaatregelen, scholingsverplichting, inrichten vereiste rapportage- en monitoringsprocessen en maatregelen op het vlak van data en digitalisering	onvermijdbaar onuitstelbaar	---
	3.2	<i>Opvolging rekenkameronderzoek digitale dienstverlening</i> Opvolging van de aanbevelingen uit, en uitvoering van het raadsbesluit over de eindrapportage 'Digitale dienstverlening in de gemeente Wageningen' van de Rekenkamer Wageningen	onvoorzien onvermijdbaar	---

Toelichting

Ad 1.1 Nieuwe reïntegratietaken

Door verschillende nieuwe wetgeving onder de Participatiewet, zoals de Participatiewet in balans en het Wetsvoorstel van school naar werk, nemen de gemeentelijke taken toe en krijgen we een bredere taak. In de Participatiewet in balans en de Hervorming arbeidsmarktinfrastuctuur wordt vaker en intensiever een beroep gedaan op dienstverlening bij het vinden van werk en andere vormen van participatie. Bij het Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk moeten we jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt vaker ondersteunen bij het vinden van werk.

Ad 1.2 Beschut werkplekken bij IW4

De samenwerking met Compleet Mensenwerk op het Werkpunt is eind 2024 beëindigd. Per 2025 zijn alternatieve werkplekken voor medewerkers op een beschutte of WSW-werkplek gerealiseerd door. samen te werken met sociaal werkbedrijf IW4). Hierdoor is er perspectief geboden op een passende werkplek voor deze 45 medewerkers. Dit perspectief moet echter nog geborgd worden. Ook verwachten we voor (medisch) vervoer een substantiële overschrijding.

Ad 1.3 Doorontwikkelingen en monitoring inkomenszekerheid

Bij de invoering van het Maatschappelijk Meedoen Budget (MMB) is over verschillende doorontwikkelingen gesproken. De meest in het oog springende ontwikkelingen zijn het beter aansluiten bij de daadwerkelijke zorgkosten, energielasten en (informele) schulden van inwoners. Deze ontwikkelingen vragen inzet, maar kunnen bovenal budgettaire consequenties hebben. In hoeverre zich dit voordoet en hoe groot de consequentie zou zijn is op dit moment nog niet helder. Ook de monitoring van het MMB en inzicht in de gevolgen van dit beleid vraagt inzet en mogelijk samenwerking met partners zoals het SCP en de WUR. SCP en de Belastingdienst willen graag meer onderzoek doen naar de invoering van het MMB. De gemeente staat daarvoor open en wil daaraan meewerken. Dit gaat echter niet altijd kostendekkend.

Ad 1.4 Alleenverdienersproblematiek

Door een ongunstige samenloop van regelingen valt het besteedbaar inkomen van alleenverdieners onder het sociaal minimum. Het Rijk heeft gemeenten opgedragen dit te compenseren en biedt hier middelen voor.

Ad 1.5 Vluchtelingenbeleid

Voor vluchtelingenbeleid is er nog geen nieuw beleid, maar het college heeft aan de raad toegezegd om in de Begroting 2026 doelen voor vluchtelingenzaken op te nemen.

Ad 1.6 Hervormingsagenda Jeugd

In de Hervormingsagenda Jeugd is de grootste opgave het ontwikkelen van een sterk lokaal team. Dit betekent een verandertraject (2025-2028) en mogelijk uitbreiding van formatie om te kunnen voldoen aan de opdracht die de gemeente heeft. Daarnaast zal er een verschuiving van taken ontstaan. Taken die nu door jeugdhulpaanbieders worden uitgevoerd verschuiven naar verwachting meer naar het lokale team.

Ad 1.7 Actualiseren gemeentelijke beleidskaders en dienstverlening op (nieuwe) wet- en regelgeving met betrekking tot DIG, kansengelijkheid en anti-discriminatie

De gemeentelijke beleidskaders moeten worden aangepast aan nieuwe wet- en regelgeving rond gelijke behandeling, zoals de wijziging van de Algemene Wet Gelijke Behandeling (AWGB).

Ad 1.8 Interne- en externe projecten diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid binnen gemeente Wageningen

Het diversiteits- en inclusiebeleid van de gemeentelijke organisatie moet worden versterkt, inclusief een verbeterde wervings- en selectieprocedure om de representativiteit te vergroten. Daarnaast is budget gewenst voor DIG-projecten, voor structureel financieren van het Ketikoti comité en voor het opzetten van een subsidieregeling.

Ad 2.1 Oprichten Impact Fonds Wageningen

In 2026 willen we starten met een Impact Fonds Wageningen. Door te investeren in impact ondernemerschap wordt substantiële verbetering nagestreefd in de maatschappelijke opgaven van Wageningen. We ondersteunen initiatieven uit de samenleving en sociaal ondernemers. Het gaat hier om initiatieven die bijdragen aan de gemeenschapseconomie, sociale en circulaire economie. Als bijdrage van de gemeente aan dit fonds denken wij aan een jaarlijks vast bedrag. Naast de gemeentelijke bijdrage gaan we ook op zoek naar partners die kunnen bijdragen.

Ad 2.2 Uitvoering actieplan toerisme en recreatie

Op dit moment wordt er een actieplan toerisme en recreatie opgesteld. In de komende periode wordt duidelijk of er extra budget nodig is voor de uitvoering hiervan in de jaren 2026 en volgend.

Ad 2.3 Ontwikkeling begraafplaats De Leeuwerenk

Er wordt gewerkt aan een integraal plan voor de ontwikkeling van begraafplaats De Leeuwerenk. In dat plan krijgen de renovatie van het Baarhuisje, het bij de tijd brengen van de huisvesting en enkele noodzakelijke technische aanpassingen in de aula een plek. Maar ook is er aandacht voor gewenste voorzieningen zoals een mindervalidentoilet, een ontvangstruimte/kantoor, een bezinningsruimte, voor de ruimtelijke uitstraling, voor het groen en voor het beheer. In het integrale plan wordt ook de kostenraming in beeld gebracht.

In de Begroting 2026 willen wij u een uitwerking van deze plannen met bijbehorende financiële consequenties voorleggen. Deze financiële consequenties vallen uiteen in incidentele lasten (voor renovatie, nieuwbouw en technische maatregelen aula) en structurele lasten (voor onderhoud huisvesting en Baarhuisje en voor beheer).

Ad 2.4 Duurzaamheids-MeerjarenOnderhoudsPlannen

We hebben eind 2023 een nulmeting op de gemeentelijke gebouwen uitgevoerd. Op basis hiervan zijn de meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. Voor eind 2026 willen we de meerjarige onderhoudsplannen voor 26 gebouwen (actief beheerd, niet voor de gebouwen in het rode gedeelte van de vastgoedstrategie) verrijken met mogelijke en/of verdere duurzaamheidsmaatregelen per gebouw. Dit brengt zowel éénmalige kosten voor het opstellen als een verhoging van de onderhoudskosten met zich mee. De eenmalige kosten voor het opstellen van de plannen wordt in 2025 aangevraagd. Na de inventarisatie kan een inschatting van de onderhoudskosten met het bijbehorende tijdspad worden gegeven, wat resulteert in een verhoging van het jaarlijks nodige onderhoudsbudget. Dit heeft invloed op de hoogte van de voorziening 'Groot onderhoud gebouwen', ad 2.6.

Ad 2.5 Ontwikkelingen stikstof

De wijziging van de salderingseisen en de zoneringsmaatregelen die de provincie rondom de Veluwe neemt in het kader van het stikstofdossier zullen onze gemeente gaan raken. De precieze gevolgen zijn nog niet bekend maar zullen moeten worden opgevangen. De beoogde zoneringsmaatregel betreft een voorgenomen aanpassing van de provinciale verordening. Omdat de impact van het besluit nog niet helder is, maar in potentie twee woningbouwlocaties direct raakt (in totaal 700 woningen) is het op dit moment lastig in te schatten of de financiële impact van het besluit substantieel zal zijn.

Ad 2.6 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Door het nemen van energiebesparingsmaatregelen en het opwekken van zonne-energie op daken van gemeentelijk vastgoed kan de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed worden versneld.

Ad 2.7 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

In 2025 gaan we een nieuwe leaseovereenkomst aan. De voertuigen die onder de overeenkomst worden vervangen zullen waar mogelijk elektrische voertuigen worden, in plaats van op benzine/diesel. Elektrische voertuigen zijn op dit moment nog duurder dan voertuigen op fossiele brandstof. Daarnaast willen we de verduurzaming van gemeentelijke mobiliteit (inclusief technische randzaken, zoals laadfaciliteiten) versnellen door technische aanpassingen en/of gericht onderhoud.

Ad 3.1 Voldoen aan verplichtingen voortvloeiend uit NIS2 Cybersecurity en Digital Decade

In het kader van de nieuwe Europese NIS2-richtlijn voor cybersecurity worden aanvullende eisen gesteld aan de beveiliging van onze digitale infrastructuur, incidentrapportage en risicomanagement. Om aan deze nieuwe wetgeving te blijven voldoen, zijn investeringen in maatregelen en systemen noodzakelijk. De exacte implementatiedatum en het tijdsplan voor de invoering zijn op dit moment nog niet definitief vastgesteld door de rijksoverheid, wat het plannen en begroten van de benodigde investeringen complex maakt. Desondanks is het noodzakelijk om in de toekomstige begrotingscyclus extra financiële middelen te kunnen reserveren voor de implementatie van deze aanvullende beveiligingsmaatregelen, scholingsverplichting en het inrichten van de vereiste rapportage- en monitoringsprocessen binnen de bestaande personele capaciteit, zodat we kunnen voldoen aan deze aanstaande wetgeving. Op dit moment is het nog niet duidelijk of er extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld.

De Digital Decade is een Europees programma dat de digitale transformatie moet versnellen met als doel een meer mensgerichte, duurzame, inclusieve en welvarende samenleving in 2030. Dit doet de Europese Commissie met een pakket van wet -en regelgeving, standaarden en digitale infrastructuur die, rechtstreeks of via landelijke wetgeving, ook gemeenten raken. De Europese afspraken bepalen mede hoe wij onze digitale infrastructuur en dienstverlening aan inwoners en bedrijven moeten inrichten. De Digital Decade is nog volop in ontwikkeling in ambitie, scope, tijdsplan en/of welke middelen er vanuit het Rijk worden toegekend. Mochten er als gevolg hiervan aanvullende investeringen nodig zijn dan zal het college daarvoor via de reguliere P&C-cyclus een voorstel doen, zo mogelijk al bij de Begroting 2026.

Ad 3.2 Opvolging rekenkameronderzoek digitale dienstverlening

In 2024 heeft de Rekenkamer Wageningen een onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid, doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit van de digitale dienstverlening van de gemeente Wageningen. De eindrapportage 'Digitale dienstverlening in de gemeente Wageningen' bevat aanbevelingen die het college wil opvolgen. De opvolging zal zoveel mogelijk gerealiseerd worden binnen bestaande verbeter- en vervangingsinspanningen en -middelen. Daarnaast heeft de raad het college opdracht gegeven om een beleidskader 'dienstverlening' met uitvoeringsprogramma voor te bereiden en ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Het college zal daarbij eventuele financiële consequenties in beeld brengen. Mochten er voor de opvolging van de aanbevelingen of voor het uitvoeringsprogramma aanvullende investeringen nodig zijn, dan zal het college daarvoor via de reguliere P&C-cyclus een voorstel doen, zo mogelijk al bij de Begroting 2026.

Bijlage D - G

De bijlage D tot en met G zijn terug te vinden in de bijlage (rechtsboven op de pagina).

De bijlagen betreffen:

- D. Rapport Schaalsprong Wageningen – Een analyse van de fysieke investeringen in de stad
- E. Overzicht fysieke investeringen

F. Informatienota Decembercirculaire 2024

G. Tussenrapportage Wageningen op weg naar een evenwichtig sluitende begroting 2026